

ב"ה

פרשת תשא

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט

שמות ל, טו.

חידוש באחדות

במחצית השקל ישנו ציווי מיוחד - "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל".

כלומר: אף שהחיוב דכל המצוות הוא אצל כל ישראל בשוה, ולדוגמא במצות תפילין - ארבע פרשיות, לא פחות ולא יותר, שבזה אין חילוק בין עשיר לעני כו', ועל דרך זה בנוגע לשאר המצוות ("הוקשה כל התורה כולה לתפילין"), הרי, במצוה זו דוקא מודגש הדבר בציווי מיוחד שלא מצינו דוגמתו בשאר המצוות - "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל".

וענין זה מודגש עוד יותר - מכיון שלולי הציווי המפורש "העשיר לא ירבה גו'" היה מקום לומר שבמצוה זו דוקא יש חילוק בין עשיר לעני:

במחצית השקל - שתי ענינים: (א) תרומת האדנים, "שנתנו כל אחד ואחד מחצית השקל ועלה למאת הככר.. ומהם נעשו האדנים", (ב) "מחצית השקל . . לקנות מהן קרבנות צבור".

ובשניהם - יש סברא לחלק בין עשיר לעני: בנוגע לתרומת האדנים - הרי זה חלק מכללות נדבת המשכן, ש"לא היתה יד כולם שוה בה, אלא איש איש מה שנדבו לבו", כולל לפי מדת העשירות כו'.

ועל דרך זה בנוגע לקרבנות - עשיר שהביא קרבן עני לא יצא, מכיון שצריך להיות לפי-ערך הישג ידו.

ויש להוסיף בזה: בכללות הענין נדבכת המשכן מודגשת נתינתם של ישראל - "ויקחו לי תרומה, ועל דרך זה בנוגע לקרבנות - שצריכים לבוא מממונם של ישראל דוקא, "מחצית השקל . . לקנות מהן קרבנות צבור". כלומר, למרות שמדובר אודות מקדש וקרבנות להקב"ה, "ועשו לי מקדש, [עד לדרגא נעלית באלקות, שלכן, מודגש בזה ענין הנצחיות, "כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם"] - רצה הקב"ה שלא יהיה הדבר מוכן מלמעלה,

[כמו הקרבן דאברהם אבינו, שנאמר בו "וירא והנה איל גו", "מוכן היה לכך מששת ימי בראשית" (מהדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות), ואילו עבודתו של אברהם אבינו התבטאה רק בכך ש"כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאילו היא עשויה בכני כו"].

כי אם, על ידי נתינתם של ישראל, מממונם דוקא, ובאופן של נדבת הלב, "כל נדיב לבו יביאה, ועל דרך זה בנוגע לקרבנות - "לרצונכם תזבחוהו", היינו, שישראל יהיו בבחינת "משפיעים", כביכול, להקב"ה.

ומכיון שכן, הרי זה קשור עם כללות ענין הצדקה (נוסף לכך שמחצית השקל בזמן הזה הוא ענין של צדקה כפשוטה) - אשר, כל מציאות הצדקה קשורה עם החילוק דעשיר ועני, כמאמר רבותינו ז"ל "אמר דוד לפני הקב"ה, ישב עולם לפני אלקים, תיישר עולמך בשוה העשירים והעניים, אמר לו, אם כן חסד ואמת מן ינצרוהו, אם יהיו כולם עשירים או עניים מי יוכל לעשות חסד", כלומר, כל המושג של חסד (צדקה) אינו אלא ביחס לעשירים ועניים, וכל החילוק שבין עשירים לעניים אינו אלא כדי שיוכל להיות ענין החסד כו'.

ועל פי זה, מתחזקת יותר הסברה שדוקא בענין זה יהיה חילוק בין עשירים לעניים.

ואף על פי כן, מדגישה התורה ומוסיפה ציווי מיוחד "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט":

ישנו אמנם חילוק בין "עשיר" ל"עני", ובאופן שהעשיר רוצה להרבות, והדל רוצה להמעט (דאם לא כן, לא

שייך קיום הציווי "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט") , ואף על פי כן, ישנו ציווי מיוחד להדגיש את אחדותם של ישראל, שמשותפים ומתאחדים בנתינת סכום שוה, "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל".

ואחדות זו היא היסוד להקמת המשכן - כאמור, שממחצית השקל נעשו האדנים, יסוד המשכן.

קטע משיחת ש"פ תשא, פ' פרה, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשמ"ז ח"ב ע' 664.

- 1 שמות ל, טו.
- 2 קידושין לה, א. וש"נ. שו"ע אדה"ז או"ח הלי תפילין דסל"ז.
- 3 פרש"י עה"פ.
- 4 נגעים פי"ד מי"ב. רמב"ם הלי שגגות ספ"י. ועוד.
- 5 שמות כה, ב.
- 6 שם ח.
- 7 פינחס כח, ב.
- 8 ויק"ר פ"ב, ב.
- 9 וירא כב, יג.
- 10 פרש"י עה"פ.
- 11 אבות ה, ו.
- 12 פרש"י שם. וראה בארוכה לקו"ש וירא שנה זו. וש"נ.
- 13 ויקהל לה, ה.
- 14 קדושים יט, ה.
- 15 תנחומא משפטים ט, ועוד.
- 16 תהלים סא, ח.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה